

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Педагогічний факультет

Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПЕДАГОГІКА ТОЛЕРАНТНОСТІ

Рівень освіти – Другий (магістерський)
Освітня програма «Освітні, педагогічні науки»
Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 7
від 10 грудня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Педагогіка толерантності
Викладач (-і)	Канд.пед. наук. доцент Єгорова Інга Вячеславівна
Контактний телефон викладача	097- 500-74-07
E-mail викладача	inha.yehorova@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС –3 (90 год.)
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Обговорення індивідуально вибраних студентом питань з тематики лекційного курсу та самостійної роботи
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<i>Предметом</i> вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка толерантності» є поглиблення фахових компетентностей здобувачів вищої освіти щодо виховання в особистості толерантного ставлення та поваги до інших, попередження та протидії булінгу.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><i>Мета:</i> ознайомити здобувачів освіти з теоретичними основами педагогіки толерантності та розвинути толерантність як важливу професійну якість майбутнього викладача ЗВО.</p> <p><i>Цілі курсу</i> надавати здобувачам знання про зміст та види толерантності, навчати розробляти та проводити заняття з розвитку толерантності у студентів ЗВО. Освоєння здобувачами професійних компетенцій формування політичної, етнічної та релігійної толерантності особистості у педагогічному процесі ЗВО за допомогою одержання теоретичних знань в області виховання толерантності, практичних умінь і навичок, що дозволяють вирішувати професійні завдання з формування у студентів толерантної свідомості, ставлення та поведінки; ознайомлення з ознаками булінгу, формування вмінь використовувати прийоми попередження та протидії йому.</p>	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p>Інтегральна компетентність - Здатність розв'язувати проблеми, задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері освітніх, педагогічних наук.</p> <p>Загальні компетентності (ЗК):</p> <p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.</p> <p>ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.</p> <p>ЗК6. Здатність виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.</p> <p>ЗК7. Здатність до міжособистісної взаємодії.</p> <p>ЗК 8. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.</p> <p>ЗК9. Здатність працювати в міжнародному контексті.</p> <p>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):</p> <p>СК 2. Здатність застосовувати та розробляти нові підходи до вирішення задач дослідницького та/або інноваційного характеру в сфері освіти й педагогіки.</p> <p>СК3. Здатність враховувати різноманітність, індивідуальні особливості студентів у плануванні та реалізації освітнього процесу в закладі освіти.</p> <p>СК 6. Здатність управляти стратегічним розвитком команди в педагогічній, науково-педагогічній та науковій діяльності.</p> <p>СК 7. Критичне осмислення проблем у сфері освіти, педагогіки й на межі галузей знань.</p>	

СК8.Здатність інтегрувати знання у сфері освіти/педагогіки та розв'язувати складні задачі у мультидисциплінарних та міждисциплінарних контекстах.

Програмні результати навчання:

РН 1. Знати на рівні новітніх досягнень концепції розвитку освіти і педагогіки, методологію відповідних досліджень.

РН 3. Формувати педагогічно доцільну партнерську міжособистісну взаємодію, здійснювати ділову комунікацію, зрозуміло і недвозначно доносити власні міркування, висновки та аргументацію з питань освіти і педагогіки до фахівців і широкого загалу, вести проблемно-тематичну дискусію.

РН 5. Організовувати освітній процес на основі студентоцентрованого, компетентнісного, контекстного підходів та сучасних досягнень освітніх, педагогічних наук, управляти навчально-пізнавальною діяльністю, об'єктивно оцінювати результати навчання здобувачів освіти.

РН6. Розробляти та реалізовувати інноваційні й дослідницькі проекти у сфері освіти/педагогіки та міждисциплінарного рівня із дотриманням правових, соціальних, економічних, етичних норм.

РН7. Створювати відкрите освітньо-наукове середовище, сприятливе для здобувачів освіти та спрямоване на забезпечення результатів навчання.

РН8. Розробляти і викладати освітні курси в закладах вищої освіти, використовуючи методики, інструменти і технології, необхідні для досягнення поставлених цілей.

РН 9. Здійснювати пошук необхідної інформації з освітніх/педагогічних наук у друкованих, електронних та інших джерелах, аналізувати, систематизувати її, оцінюючи достовірність та релевантність.

РН 10. Приймати ефективні, відповідальні рішення з питань управління в сфері освіти/педагогіки, зокрема у нових або незнайомих середовищах, за наявності багатьох критеріїв та неповної або обмеженої інформації.

РН11. Здійснювати консультативну діяльність у сфері освітніх, педагогічних наук.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс	Нормативний / вибірковий
1	011 Освітні, педагогічні науки	1	Вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	Кількість годин		
	лекції	заняття	сам.робота
Тема 1 . Толерантність як соціокультурний і педагогічний феномен. Мета і завдання курсу «Педагогіка толерантності». Поняття інтолерантності та її наслідків. Цілі, завдання та принципи	2		4

<p>педагогіки толерантності. Становлення і розвиток педагогіки толерантності. Сучасні дослідження в галузі педагогіки толерантності. Правові документи, які регламентують впровадження ідей педагогіки толерантності у практику.</p>			
<p>Тема 2. Толерантність як складова педагогічної культури та педагогічної компетентності викладача ЗВО. Компетентнісний підхід до підготовки викладачів ЗВО . Професійна компетентність сучасного педагога у вирішенні завдань формування толерантності особистості в освітньому процесі. Компоненти педагогічної толерантності. Прийоми саморозвитку педагогічної толерантності.</p>	2		4
<p>Тема 3. Принципи виховання толерантності у контексті педагогіки ненасильства - педагогіки співробітництва Основні принципи педагогіки ненасильства і педагогіки співробітництва. Процес формування ненасильницьких, толерантних форм відносин у різних вікових групах та в навчальних закладах.</p>	2		4
<p>Тема 4 Зміст виховання толерантності в системі сучасної полікультурної освіти . Поняття полікультурного</p>	2		4

<p>освітнього простору: підходи до організації педагогічної діяльності.</p> <p>Поняття міжетнічної толерантності та культури міжнаціонального спілкування як одного з найважливіших (базових) компонентів змісту виховання толерантності.</p> <p>Етнокультура в системі сучасної освіти, її педагогічний потенціал.</p> <p>Критерії і показники толерантності.</p> <p>Науково-педагогічні підходи до визначення змісту виховання толерантності в роботах сучасних вчених та дослідників.</p>			
<p>Тема 5. Форми, методи і прийоми формування толерантності</p> <p>Методи та прийоми виховання толерантності.</p> <p>Форми виховання толерантності.</p> <p>Сучасна практика толерантної взаємодії в освітньому процесі ЗВО ПНУ про дотримання принципів толерантності(Накази, положення у «Студентському путівнику».</p>	2		4
<p>Тема 6. Концептуальне та програмне забезпечення педагогіки толерантності</p> <p>Поняття концепції і програми, їх спільні та відмінні ознаки.</p> <p>Узагальнена характеристика концепцій та програм виховання толерантності.</p>	2		4
<p>Тема 1. Науково-</p>		2	4

практичні основи виховання толерантності студентів ЗВО.			
Тема 2. Толерантність як складова педагогічної культури та педагогічної компетентності викладача ЗВО.		2	4
Тема 3. Зміст виховання толерантності в системі сучасної полікультурної освіти. Толерантність до тимчасово переміщених осіб.		2	4
Тема 4. Форми, методи і прийоми формування толерантності.		2	4
Тема 5 Проблема толерантності у відносинах батьків і дітей, способи її вирішення.		2	4
Тема 6. Студент у соціальному просторі ЗВО: толерантність і інтолерантність у прийнятті соціально-рольових позицій		2	4
Тема-7. Прояв гендерної толерантності у студентському середовищі		2	4
Тема-8. Національна та конфесійна толерантність у студентському середовищі		2	4
Тема-9. Толерантна інтернет-комунікація та програмне забезпечення педагогіки толерантності		2	4
<i>Загалом</i>	12	18	60
6. Система оцінювання курсу			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Поточний контроль 25 (усне та письмове оцінювання) Тести 10 Контрольна робота 5 Самостійна робота 10 50 - у сумі максимальна кількість балів Залікова робота – 50 балів Всього 100 балів		
Вимоги до письмової роботи	Залікова робота, питання якої охоплюють всі розділи дисципліни. Максимальна кількість балів – 50.		

Практичні заняття	Оцінюються по п'ятибальній системі
Умови допуску до підсумкового контролю	Умови допуску до підсумкового контролю(Залік)передбачають виконання студентом навчальної програми курсу з обов'язковим виконанням її складових(відвідування занять та підготовка до різних форм їх проведення. Мінімальна кількість балів для допуску до заліку – 25 балів.
Підсумковий контроль	Форма контролю: Залік; форма здачі: письмове тестування (50 завдань); структура завдання: 4 варіанти з однією правильною відповіддю, яка оцінюється в 1 бал.
7. Політика курсу	
Академічна доброчесність	Загальні морально-етичні принципи та правила поведінки осіб, що навчаються та працюють в університеті визначаються Кодексом честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Внутрішнє забезпечення якості освітньої діяльності та якості освітнього процесу визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf
Пропуски занять (відпрацювання)	Пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf Відпрацювання занять відбувається у системі d-learn. URL: https://d-learn.pnu.edu.ua .
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	Порядок та організація контролю знань студентів, зокрема, умови пропуску занять (відпрацювання) допуску до підсумкового контролю визначаються Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf
Невідповідна поведінка під час заняття	Діяти відповідно до Положення про розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Нова редакція) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/polozhennia-pro-OOP.pdf
Додаткові бали	Студент може отримати додаткові бали згідно Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності

	здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf
Неформальна освіта	Перезарахування результатів неформальної освіти відбувається згідно ПОЛОЖЕННЯ про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf

8. Рекомендована література

1. Актуальні проблеми розвитку вищої освіти: *навч.-метод. посіб.* /авторський колектив: Завгородня Т.К., Нагачевська З.І, Савчук Б.П, Стинська В.В., Стражнікова І.В., Єгорова І.В., Ковальчук В.М.,Прокопів Л.М, Салига Н.М./ за заг. ред. В.Стинської, Л.Прокопів/. Івано–Франківськ, 2021. 400 с.
2. Бех І.Д. Релігійне виховання //Енциклопедія освіти / Акад. пед.. наук України; головн. Ред.. В.Г.Кремень. К.: Юрінком Інтер, 2008.с.769 – 770.
3. Грива О.А. Соціально-педагогічні основи формування толерантності у дітей і молоді в умовах полікультурного середовища: *Монографія*. К.: Вид. ПАРАПАН, 2005. 228 с.
4. Декларація принципів терпимості.
URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_503?lang=uk#Text
5. Декларація принципів толерантності<http://edu.helsinki.org.ua/files/docs/1272481866.doc>
- 6.Ідея культури:виклики сучасної цивілізації[Є.К. Бистрицький, С.В. Пролеєв та ін.]. К.: Альтпрес, 2003. 192 с.
7. Коваленко О.Е. Комунікативні процеси в педагогічній діяльності: навч. посіб. Х.: Контраст, 2008. 112 с.
8. Коротюк З. М., Демидась С. Р. Методичні рекомендації щодо організації та надання психологічної допомоги дітям та сім'ям вимушених переселенців. Тернопіль, 2018. 14 с.
9. Ляпунова В.А. Підготовка вихователів до формування толерантності дітей старшого дошкільного віку:*Монографія*. Мелітополь: Вид, 2016. с.363
10. Молчанова А.О. Толерантність як ціннісна основа професійної діяльності педагога: *посібник*. Київ: Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, 2013. 188 с.
- 11.Отич О.М. Психологія конфлікту: *Навч. посіб.* / Фурса О.О., Отич О.М., Орлов В.Ф. К.: МІХМД, 2008. 265с.
12. Пехота О.М. Культура співробітництва:практика групової роботи студентів: *навчально-методичний посібник* Іліон, 2011. 252 с.(Серія “Педагогічна освіта ХХІ”)
13. Поніманська Т. Виховання людяності Рівне: Волинські обереги, 2012. 160 с.
14. Семиченко В.А. Плекаємо педагогічнумайстерність: [*навчальний посібник*] /В.А.Семиченко, О.С.Снісаренко,О.В.Брюховецька, А.Ш.Кудусова. Вінниця:Планер, 2010. 674 с.
15. Скрипник Н. Виховання толерантних взаємостосунків дітей старшого дошкільного віку. Умань: ПП Жовтий, 2011. 182с.
16. Теорії та технології інноваційного розвитку професійної підготовки майбутнього вчителя в контексті концепції «Нова українська школа: монографія / за заг. ред. А. А. Сбруєвої. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. 492 с.
17. Тодорцева Ю.В. Педагогіка толерантності:метод. рекоменд. [Текст]. Одеса: ПНЦАПНУ;

СВД Черкасов М.П., 2004. 90 с.

18. Толерантність: види, прояви, значення <https://osvitanova.com.ua/posts/4493-tolerantnist-vydy-proiavy-i-znachennia>

19. Студентський путівник. https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/%D0%A1%D1%82%D1%83%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%BF%D1%83%D1%82%D1%96%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D0%BA_2023-1.pdf

Інформаційні ресурси

1.pidruchniki.ws/pedagogika

2.readbookz.com/books

3.pedagogika.ucoz.ua

4.ukrkniga.org.ua

5.www.refine.org.ua

6.Studentam.net.ua

7.Наказ МОН № 54 від 16.01.2020 року Про затвердження Порядку проведення моніторингу якості освіти https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/71055/ або <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0154-20#Text>

Сгорова Інга Вячеславівна

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту

імені Богдана Ступарика